

Lite vatten med gurka

Johan Franzon

Bakom publiken står ett vitrinskåp fyllt av små glas. På scenen står två nätta piedestalbord i olika höjd. På det lägre bordet ligger en bricka med en kökspincett. Överst på det högre bordet, som har två plan, står en vacker kanna i kristall fylld med vatten och skivad gurka. På scenen finns också en människa. När åskådarna satt sig börjar hon räkna dem.

En, två, tre, fyra, fem, sex, sju, åtta, nio, tio, elva, tolv, tretton, fjorton, femton, sexton, sjutton, arton, nitton, tjugo, tjugoen, tjugotvå, tjugotre, tjugofyra, tjugofem, tjugosex, tjugosju, tjuugoåtta, tjugonio, trettio, trettioen, trettiotvå*.
Då behöver jag trettiotvå glas.

Hon tar brickan och börjar gå genom salongen mot vitrinskåpet, men stannar upp och återvänder till scenen. Pekar på sig själv.

Jag glömde.
Trettiotre*.

Hon försvinner bort till vitrinskåpet. Läger brickan ovanpå skåpet. Vänder sig om.

Jag tänkte bjuda er på vatten.
Det är nästan det enda som kommer att hända här.
Så nu vet ni det.
På många teatrar brukar det hända mycket mer.
Ibland är det massa människor som springer omkring och är arga.
Och ibland går de vilse i skogen och blir kära i varandra.
Men här är det bara jag som ska bjuda på lite vatten.
Med gurka.

Hon vänder sig om, öppnar skåpet och börjar plocka ut glas som hon ställer på brickan. Endast det klirrande ljudet av glas hörs. Efter en stund börjar hon åter att prata.

Jag kan berätta lite om glaset.
De är väldigt gamla.
De kommer från min mormor som samlade på glas när hon var barn och bodde på ett litet ställe som hette Skruv.
Där fanns det ett glasbruk med många glasblåsare som jobbade hela dagarna med att göra sådana här små glas.
Och min mormor brukade gå dit efter skolan och fråga om det fanns något glas som de tänkte slänga.
För att det kanske fått fel färg eller blivit skevt.

* Anpassas till åskådarnas verkliga antal.

Som det här.
Det blev hundrasju glas.
Sedan blev hon vuxen och slutade samla och sedan blev hon gammal och sedan dog hon och då fick jag alla glasen.
Så nu vet ni det.

Nu är alla glas som behövs på brickan. Hon stänger skåpet och bär fram brickan på scenen. Ställer den på det lägre bordet.

Jag kan berätta en sak till.
Det finns något här som faktiskt är ännu äldre.
Det är kannan.

Pekar på ett av glasen. Därefter på olika glas i tur och ordning.

Om det här är jag.
Så är det här min mamma.
Och det här är hennes mamma, min mormor med alla glasen.
Och det här är hennes mamma, min mormors mamma.
Och det här är hennes mamma, min mormors mormor.
Jag och sedan en, två, tre, fyra glasmammor.
Så länge har kannan funnits.

Hon lyfter varsamt upp kannan och fyller det första glaset med vatten. Därefter lägger hon med kökspincetten över en gurkskiva till glaset. Läger sedan tillbaka pincetten.

Jag kan berätta en sak till.
Det finns något här som är ännu äldre.
Det finns en sak som är så fruktansvärt gammal, att om jag hade fortsatt att räkna glasmammor bakåt i tiden, så hade alla de här glasen inte räckt till.
Den är så gammal, att det nästan inte går att förstå.

Hon ställer tillbaka kannan på sitt bord. Därefter tittar hon på det fyllda glaset.

Och den finns här, i mitt glas.
Det är inte gurkan för den köpte jag igår.
Gurkan kan vi plocka bort.

Hon fiskar upp gurkskivan med ena handens fingrar. Det droppar vatten från den. Hon fångar en droppe på den andra handens pekfinger. Stoppar sedan gurkan i munnen.

Någonstans här inne finns den, i den här lilla droppen.

För den är inte bara fruktansvärt gammal.
Den är också fruktansvärt liten.
Så liten att det nästan inte går att förstå det heller.
Som en droppe i havet säger människor ibland när de menar
något som är så litet att det nästan försvinner.
På mitt finger är det droppen som är det stora havet.
Men det är ett hav som kan bli mindre.

Försiktigt placerar hon droppen mellan sina pekfingrar och sårar på dem.

Nu till exempel.

Hon torkar av det ena fingret mot sina kläder. Placerar sedan återigen droppen mellan sina pekfingrar och sårar på dem.

Och nu.

Hon torkar av det ena fingret mot sina kläder. Placerar sedan återigen droppen mellan sina pekfingrar och sårar på dem.

Och nu är droppen så liten att jag nästan inte kan se den.
Nej, jag kan faktiskt inte se den.

Hon torkar av det ena fingret mot sina kläder. Sedan placerar hon varsamt den osynliga droppen mellan sina pekfingrar och sårar på dem. Upprepar manövern under det följande.

Nu är den så liten att inte ens en örn skulle kunna se den.
Och nu är den så liten att om mitt finger hade varit världens
högsta berg, så hade droppen bara varit en stenbumling längst
här uppe.
Och nu kan fingertoppen vara undersidan på hela jordklotet.
Här ligger Brasilien och här borta är Australien. Och längst här
nere på Sydpolen, där det finns isar som är stora som hela
länder, där ligger droppen och är nästan omöjlig att få syn på,
för den är inte större än huvudet på en liten snögubbe.
Och nu blir den inte mindre.

Hon vänder fingret uppåt.

För nu har jag världens minsta vatten på fingret.

Hon står under det följande med fingret kvar i luften.

Det är inte ens en droppe längre.
För i en droppe kan vattnet åka omkring, huller om buller.
Men det här vattnet kan inte röra sig, för det har blivit alldeles
ensamt och kan bara sitta alldeles stilla.
Så stilla, att vi hade kunnat se hur världens minsta vatten
faktiskt ser ut, om vi bara varit lika små.
Då hade vi sett en stor rund boll med två små bollar här uppe
på sidorna. Som huvudet på en nalle med två runda öron.
Och det var den här lilla vattennallen jag menade, när jag sa att
det finns en sak här som är så gammal att det nästan inte går
att förstå.
Så gammal att nästan ingenting fanns när den föddes.
Inga kaniner och inget gräs.
För det fanns ingen jord som gräset kunde växa i.
För det fanns inget jordklot som jorden kunde ligga på.
Inte ens solen fanns.
Det enda som lyste i mörkret var stjärnor.
Långt där uppe.
Och långt där nere.
Och överallt runtomkring.
Precis som det kan vara när en människa går ner till en stor sjö
mitt i natten när det är vindstilla och ställer sig på en sten ute i
vattnet och väntar tills ytan blir alldeles spegelblank så att
stjärnhimlen syns rakt ner i sjön och samtidigt högt däruppe
och runtomkring så att allt som finns bara är stjärnor.
Så var det.
När den här vattennallen föddes.
Och så här gick det till.
Allt som behövs för att en vattennalle ska födas är tre saker.
Ett nallehuvud.
Det ena örat.
Och det andra örat.
Det är allt.
Nalleöron är inget problem, för de har nästan alltid funnits. De
blev till i början, när hela världen höll på att bli till. Och därför
finns de i hela världen.
Med nallehuvuden är det krångligare. För de kommer från
stora stjärnor. Och när hela världen höll på att bli till fanns det
inte en enda stjärna. Det dröjde väldigt länge innan den första
tändes. Men sedan tändes en till och en till och till slut var hela
rymden full av stjärnor. Och inne i de största stjärnorna föddes
alla nallehuvuden.

Sedan gick tiden och vissa stjärnor blev så gamla att de dog.
Och när en stor stjärna ska dö så gör den inte som en gammal katt som blir tyst och går och gömmer sig. Nej, när en stor stjärna ska dö ställer den till med ett väldigt fyrverkeri och exploderar som världens största raket på nyårsafton. Och hela rymden blir full av glitter och rök och damm och nallehuvuden och allt annat som fanns i stjärnan.
Och då kan det hända att ett nallehuvud stöter ihop med två gamla öron där ute i den kalla rymden.
Och det var precis vad som hände när den här lilla vattennallen föddes.
Och sedan föddes solen.
Pling.
Och det blev ljust.
Och sedan föddes jordklotet.
Plong.
Och alla berg och öknar.
Och sedan trillade vattennallen ner, tillsammans med tusen och åter tusen andra små rymdnallar.

Med sitt höjda pekfinger ritat hon i luften en fallbåge som slutar i glaset.

Plaff.
Och bildade havet.

Hon markerar med fingret att vattennallen nu är tillbaka i glaset.

Det stora urhavet som fanns här på jorden för väldigt länge sedan.

Hon tittar på de andra glasen.

Och där står glasmammorna utan vatten.
Och här står jag utan kanna.

Hon lyfter upp kannan och fyller under det följande glas efter glas med vatten och gurka.

Mammaglas.
Med gurka.
Mormor.
Som fått sitt älsklingsglas.
Med gurka.

Och så hennes mamma som hette Edit.
Hon dog precis innan jag föddes.
Så där.
Och så hennes gamla mamma.
Med gammal gurka.
Nej, den köpte jag ju igår.
Det kanske jag sa.
Och vattnet höllde jag upp idag.
Precis innan ni kom.
Va bra det går nu.
Redan klar med

Hon räknar de färdiga glaset från det senast fyllda.

ett, två, tre, fyra, fem glas.

När hon avslutat räkningen på sitt eget glas blir hon tyst. Hon ställer långsamt ifrån sig kannan. Tittar på glaset. Fattar sedan tag om det.

Men om nallen låg i ett gammalt hav, hur kunde den då hamna i mitt glas? För det här är inte gammalt havsvatten. Det här är helt vanligt vatten från en helt vanlig kran.

Hon lyfter upp glaset i luften.

På något sätt måste mitt glas sitta ihop med det gamla havet.
På något sätt måste det ha runnit från det ena till det andra.
Jag lovar: det sitter ihop.
Allting sitter ihop.
Och det rinner.
Hela tiden.

Hon blåser i glaset så att vattnet rör sig.

Och rör sig.
Hela tiden.

Hon blåser på nytt i glaset.

Som det gamla havet.
Där allt tumlade runt.
Hela tiden.
Huller om buller.

I mer än tusen gånger tusen år.
Så att min lilla nalle gång på gång virvlade ner ända till
urhavets botten.

Hon blåser på nytt i glaset.

Och sedan upp igen till havsytan, där en väldig vind piskade.
Ibland så hårt att nallarna vispades runt och blev till ett skum.
Som en dag drev in i en vik och blev kvar där när stormen
lugnade ner sig och solen tittade fram så att bubblorna längs
strandkanten började glittra. Och allt blev alldeles stilla.
När plötsligt två ögon dök upp i skummet.
Det var första gången.
Aldrig tidigare hade någon fisk kikad upp över vattenytan.
Men de här ögonen satt på en fisk som hette Tick.
Som inte brukade göra som andra fiskar.
De simmade runt i det djupa havet som de alltid hade gjort.
Hon älskade att glida genom de grunda vikarna där vattnet var
varmt och där gränsen fanns. Världens yttersta gräns: det
trånga vattnet där havstaket och havsgolvet möttes.
Tick kunde ofta ligga i timmar med magfenorna mot botten och
bara titta på den där rasslande röran längst där inne, där
vattnet fräste och kastade sand omkring sig. Och det hon såg,
var att världen hade en gräns som hela tiden rörde på sig.
Men den här dagen var havstaket helt stilla. Det trånga vattnet
fräste inte. Och Tick tog plötsligt sats. Stjärtfenan slog. Och så
gled hon rakt in i gränsen och upp i skummet.
Och allt blev alldeles ljust och gnistrande bubblig.
En kort stund.
Innan skummet började rinna ner över hennes huvud. Och
snart var det bara en bubbla kvar som sakta gled över hennes
vänstra öga: bubblan med min vattennalle. Som till slut - poff -
sprack ut på hennes ögonhinna.
Och där satt nu vattennallen mitt framför Ticks pupill.
Och rakt genom nallen såg hon för första gången att det fanns
en annan värld. En suddig värld full av ljusbrun sand och långt
där borta en vägg av grönt.
Och Tick bara tittade och tittade med ögon som blev torrare
och torrare när vattnet som satt på dem träffades av solens
strålar så att vattennallarna en efter en sprätte till och gled
iväg i den varma luften.
Och precis när Tick fick så ont i sina ögon att kroppen började
sprattla för att komma tillbaka under vattenytan, precis då

släppte den sista nallen på Ticks vänstra öga sitt grepp och
steg med värmen upp mot himlen.
Och det var min lilla nalle det.

Hon sänker glaset.

Och Tick försvann i havet.
Och havet försvann under nallen när den lyftes allt högre upp
av den varma vinden.

*Hon ställer ner glaset. Ser sedan på alla de tomma glaset. Lyfter därefter upp kannan och
börjar fylla de återstående glaset med vatten och gurka.*

Sedan gick tiden.
Och jorden snurrade runt solen.
Och nallen snurrade runt jorden.
Tills den en dag snurrade in i ett moln över Sydpolen där den
frös till en isnalle som längst ute på spetsen av en snöflinga
sakta föll mot den stora isen.
Och så gurka.
Det måste bli min mormors mormors mormors mormors
mamma*.
Som också hade en mamma.
Och på den stora isen blev flingan översnöad av så många
andra flingor att den till slut gick sönder.
Och så lite gurka.
Varsågod.
Nästa.
Och allt pressades ihop till en tät is.
Och det blev alldeles mörkt.
Och alldeles tyst.

Hon fyller nästa glas med vatten och gurka under tystnad.

Och sedan hände ingenting.

Hon fyller nästa glas med vatten och gurka under tystnad.

Och sedan hände ingenting under tusen år.

Hon fyller ett antal glas med vatten och gurka under tystnad.

* Anpassas till spelsituationen.

Och sedan hände ingenting under tusen gånger tusen år.

Hon fyller ett stort antal glas med vatten och gurka under tystnad. När det endast återstår några få glas börjar hon åter att prata.

Gurka.
Så där.
Och nästa mamma.
Får också gurka.
Och så hennes mamma.
Som också hade en mamma.
För det har alla.
Alla har en mamma.

Alla glas utom ett är nu fyllda. Hon betraktar det sista tomma glaset.

Även den sista glasmamman hade en mamma.
Det är det enda jag vet om henne. Inte vad hon hette eller hur hon såg ut, för hon levde för så länge sedan att ingen längre kommer ihåg vem hon var. Men hon måste ha haft en mamma. Så om jag haft ett glas till, så hade jag kunnat fortsätta. Och om jag haft massa glas. Då hade allt bara fortsatt. Glasen hade fortsatt ner på golvet i rad efter rad. Hela vägen där ni sitter och ända bort till väggen. Alldeles proppfullt av gamla mammor som hade mammor som hade mammor så att vi måste riva väggen. Och bort med alla hus och träd därute. För mammorna verkar aldrig ta slut. Nu är de ända långt, långt där borta. Och där - långt, långt där borta - kan jag se en mamma som inte riktigt ser ut som de här mammorna. Hon är mycket kortare. Och har hår på axlarna. Nästan som päls. Och bakom henne står hennes mamma och sedan kommer det ännu fler mammor. Och hela tiden blir de mindre och pälsigare. Och nu liknar de inte människor alls. De har blivit små som katter. Och där försvann pälsen igen. Vad ser de ut som?

Kanske ödlor.
Med väldigt små ben.
Titta.
Benen blir kortare och kortare.
Nu är det bara som små stumpar kvar.
Som fenor.
Det är fenor.
De är fiskar.
Men fortfarande mammor.
Som hade mammor som hade mammor som jag hade kunnat
fortsätta att följa bakåt i tiden nästan hur länge som helst.
Men det ska jag inte.
Jag ska stanna.
Precis.
Där.
För precis där, mitt bland fiskmammorna, ser jag någon som
jag känner igen.
Det är Tick som ligger där i strandkanten.
Med det lilla ansiktet i skummet.
Så att hennes torra små ögon kan titta på stranden och allt det
konstiga som växer långt där uppe.
Och det betyder att Tick är en av alla mina mammor.
Som levde för väldigt länge sedan.
Och inte bara en av mina gamla mammor.
Hon är en gammal mamma för väldigt många av oss som lever
på land.
Alla katter.
Alla hästar.
Alla lemurer.
Alla människor.
Alla vi sitter ihop.
Vi sitter ihop med Tick.
För det var hon som lärde sina barn hur livet vid gränsen
skulle levas.
Och några av dem råkade födas med magfenor som var
starkare än Ticks så att de kunde sträcka sig en liten aning
längre upp.
Och sedan födde de barn som blev mammor, som födde barn
som blev mammor, och till slut hade de lärt sig att leva på land.
Fast de fortfarande var blöta små krakar.
Som ni.
Och jag.
Som alla vi Ticks gamla barn fortfarande är: blöta små krakar.

Med kroppar som mest av allt består av vatten.
Med ögon som fortfarande måste blötas hela tiden, hela tiden,
varje gång vi blinkar.
Och med alldeles egna små hav när vi börjar våra liv i
mammornas magar.
Så om någon frågar:
Var kommer du ifrån?
Från början?
Så behöver du inte säga Kabul eller Skövde eller någon annan
plats där du kanske bodde en gång.
Du kan också säga:

Hon fyller det sista glaset med vatten.

Jag kommer från havet.
För det var där vi bodde från början.
Från allra första början.

Hon placerar en gurkskiva i det sista glaset.

Och nu börjar slutet.
Det är bara en sak kvar.
Sedan ska ni få era glas.

Med sin fria hand lyfter hon upp kannans bord och bär det tillsammans med kannan ut bland åskådarna. Där ställer hon ner bordet och placerar kannan på bordets nedre plan. Sedan återvänder hon, lyfter upp brickan, går ut bland åskådarna och placerar den på bordets övre plan. När allt är på plats betraktar hon sitt eget glas.

Det är nallen som är kvar.
För den ligger ju fortfarande begravd i en gammal is nere på
Sydpolen där det aldrig verkade hända någonting.
Men om allt sitter ihop, så måste det förr eller senare ha hänt
någonting.
Och det som hände, var först bara ett litet ljud.
Om isnallen haft riktiga öron, så hade den hört ett svagt krefs,
som när någon skrapar bort isen på en bilruta.
Skrfff, skrfff, skrfff.
Närmare och närmare.
Skrfff, skrfff, skrfff.
Och så plötsligt bröts nallen loss och runt omkring virvlade
tusen andra nallar i en karusell av isflingor och vassa taggar av

metall som snurrade längst nere på ett långt rör som någon hade borrarat ner genom isen.

Hon vänder uppmärksamheten mot en åskådare, som nu får representera Valérie Masson-Delmotte.

Och denna någon var ingen mindre än den berömda polarforskaren Valérie Masson-Delmotte, som nu försiktigt drog upp den långa pelaren av is som hennes taggiga rör hade borrarat ut.

Kort paus. Hon drar efter luft.

Och sedan hände det här.

Det följande forsar ur henne. Först när pausen kommer hämtar hon andan.

Först skrapade Valérie loss lite is från pelarens botten precis där nallen satt så att den följde med i glasröret som hon en vecka senare tog med sig till Paris i Frankrike där hon jobbade i ett gammalt hus med stora maskiner som kunde ta reda på allt möjligt om gamla isar om bara någon hällde lite smält isvatten i en liten tratt som tyvärr Valérie missade precis när hon skulle hälla eftersom hon hade blivit förkyld och nös så att vattnet med nallen skvätte genom luften och landade på Valéries skjorta som hon sedan fick gå med hela vägen hem fast den var alldeles kall och blöt ända tills hon äntligen kom innanför dörren och kunde kasta den först i tvättkorgen och sedan in med massa andra kläder i tvättmaskinen där nallen nu åkte runt, runt med strumpor och bubblor tills allt var tvättat och klart och maskinen tömde ut vattnet genom ett långt rör som slutade i en stor bassäng där allt smutsvatten från hela Paris samlades för att det först skulle bli rent innan det släpptes ut i den stora floden Seine där också min nalle till slut låg och guppade längst uppe i vattenytan när plötsligt

Hon vänder uppmärksamheten mot en ny åskådare, som nu får representera Garp.

en gråtrut som hette Garp landade pladask på nallen som - schlp - sögs in bland de vita fjädrarna på Garps mage och sedan satt kvar där när truten vilat klart på floden och flög iväg igen utan att bry sig om att han var lite fuktig på magen utan först senare, långt där uppe i den kyliga luften, tyckte att magen

kändes lite kall och därför ruskade loss några vattendroppar som nu singlar mot marken eller rättare sagt mot den lilla staden Poissy där

Hon vänder uppmärksamheten mot en ny åskådare, som nu får representera Pierre Charpentier.

en liten pojke som hette Pierre Charpentier satt med sin familj på ett café och fikade utan att märka trutdroppen med min vattennalle som landande - plopp - rakt ner i glaset med läsk som han sedan drack upp så att hela familjen två timmar senare blev tvungen att stanna vid vägkanten så att Pierre kunde kissa rakt in bland

Hon vänder uppmärksamheten mot en hel grupp av åskådare, som nu får representera lupiner.

en, två, tre, fyra, fem, sex, sju, åtta, nio, tio* lupiner som växte där i diket och ärligt talat vet jag inte vilken av dessa blommor som senare sög upp kisset med nallen men jag vet att någon av dem gjorde det eftersom de tre dagar senare plockades av

Hon vänder uppmärksamheten mot en ny åskådare, som nu får representera Jacques Lemaître.

en gammal lärare som hette Jacques Lemaître som då måste han ha brutit av någon av de tio* blomsterstjälkarna precis där nallen satt eftersom den på något sätt fastnade i hans högra handflata och satt kvar där när Jacques sedan snabbt körde hem för att inte missa brevbäraren som han alltid ville ta i hand och prata med en stund vilket han även lyckades med denna dag så att nallen nu bytte hand och i stället följde med

Hon vänder uppmärksamheten mot en ny åskådare, som nu får representera Aminah Abdelaziz.

brevbäraren Aminah Abdelaziz på hela hennes postrunda och ända in på postkontoret där hon en timma senare satte sig ner för att sortera

Hon vänder uppmärksamheten mot en hel grupp av åskådare, som nu får representera brev.

* Antalet kan anpassas uppåt eller nedåt efter hur många åskådarna är.

ett, två, tre, fyra, fem, sex, sju, åtta, nio* olika brev med utländska adresser som skulle till Løkken och Antwerpen och Rio de Janeiro och massa andra spännande platser som Aminah satt och fantiserade om tills hon var tvungen att släppa det sista kuvertet ner i säcken tillsammans med min nalle som hade lossnat från hennes lite svettiga högerhand och satt sig på brevet som först fick åka flygplan på natten ända till Danmark innan det slutligen landade i brevlådan hemma hos

Hon vänder uppmärksamheten mot en ny åskådare, som nu får representera Jytte Jensen.

gurkodlaren Jytte Jensen som samma morgon hämtade sin post och genast sprättade upp det franska brevet med sin kladdiga frukostkniv precis där nallen fortfarande satt så att den nu klibbade fast på kniven som Jytte sedan slängde lite slarvigt på köksbordet där den fick ligga kvar i flera timmar alldeles övergiven ända tills

Hon vänder uppmärksamheten mot en ny åskådare, som nu får representera Selma.

hennes katt Selma hoppade upp och slickade av den så att min nalle gled ner i Selmas mage där det fanns fullt med hårbollar som det alltid brukar finnas i katternas magar så att de ibland måste kräkas för att bli av med de där bollarna vilket var precis vad Selma gjorde senare på kvällen när hon under sin vanliga promenad i växthuset satte sig under Jyttes största

Hon vänder uppmärksamheten mot en ny åskådare, som nu får representera en gurkplanta.

gurkplanta och kräktes upp hårbollen med vattennallen som sedan under natten sipprade ner genom bollen och ner i jorden där gurkplantans rötter fick tag i den och sög upp den hela vägen genom stammen och ända ut i växthusets största

Hon vänder uppmärksamheten mot sig själv, så att hon nu får representera en gurka.

gurka som var så lång och ståtlig att Jytte redan nästa dag skar ner den från plantan och la den i en stor kartong som fick åka iväg med en lastbil ända till Sverige där gurkan till slut hamnade i grönsaksdisken i affären precis där jag bor så att jag

* Antalet kan anpassas uppåt eller nedåt efter hur många åskådarna är.

igår kväll kunde köpa den och ta med den hit till teatern idag och skära upp den i era små skivor och min lilla skiva som jag lyfte upp ur glaset så att vattnet gled över gurkan och drog med sig vattennallen in i droppen som lossnade och landade på mitt finger där nallen sedan satt ända tills jag berättat färdigt om rymden och äntligen släppte ner den i mitt glas.

Paus. Hon hämtar andan.

Så nu vet ni det.

Hon lyfter upp brickan och ställer ner sitt eget glas på bordet. Därefter går hon runt med brickan så att alla kan ta varsitt glas. Under tiden säger hon följande.

Jag vill berätta en liten sak till innan vi dricker.
Så håll bara i era glas tills jag är färdig.
Jag kan säga "skål" när det sista pratet är klart.
Då vet ni att det är dags.

Hon har ställt ifrån sig den tomma brickan och knackar nu försiktigt med kökspincetten mot sitt eget glas. Harklar sig.

Jag vill bara berätta hur allt detta började.
Det började när jag stod och diskade hemma en helt vanlig torsdag.
Med radion på.
Och så pratade de i radion om hur gammalt vatten egentligen är.
Jag stod där och blev helt stilla med diskhon full av bubblor framför mig och hörde vartenda ord som de sa: att nästan allt vårt vatten föddes ute i rymden långt innan jorden blev till.
Och så tog jag handen och drog bort bubblorna så att jag kunde se rakt ner i den smutsiga disksoppan.
Och där låg rymdvattnet.
Som måste varit med om saker som ingen människa någonsin kunnat drömma om.
Förr i tiden ville människor också tänka att saker och ting var fantastiska, men då hittade de ofta på historier som inte var sanna. En stor sten som låg i skogen kunde de säga att en jätte hade kastat, och då blev stenen mycket mer spännande. Men ingen hade någonsin sett den där jätten och inga andra jättar heller och till slut var det ingen som kunde tro på det där.

Men att vattnet kommer från rymden och är äldre än hela jordklotet är ingen saga. Det är alldeles sant.
Och att alldeles vanligt vatten - som det här - har runnit in och ut genom människor och djur och växter så länge det har funnits människor och djur och växter på det här jordklotet, det är också alldeles sant och samtidigt så svårt att förstå att jag bara måste fortsätta att tänka på det.
Och ibland tänker jag: om vattnet kan rinna in och ut och fram och tillbaka mellan olika växter och djur och människor så betyder det att vi måste sitta ihop på något sätt.
Det måste finnas öppningar mellan oss, annars skulle ju ingenting kunna rinna in eller ut.
Och så tänker jag ibland att det nog inte bara handlar om vatten.
Jag menar att det rinner allt möjligt.
Som när jag klappar Lilla grå, och det bara rinner ur mig massa konstiga ord som jag aldrig hört men som Lilla grå verkar älska eftersom han spinner som en galning när han hör de där orden.
Och hans spinn rinner rakt in i mig.
Precis som tankar kan göra, tankar som andra människor tänkt. Kanske människor som är döda. Men som hade tankar som jag kan tänka vidare på.
Och plötsligt när jag tänkt klart kan de där tankarna rinna ut ur mig och in i massa andra människor. Som nu sitter på en teater och undrar om den där människan aldrig ska sluta prata.

Hon höjer glaset.

Skål.

Hon dricker tillsammans med åskådarna.

Författarens noter

1. Texten innehåller en del skrivspråkliga ord som "de" och "dem". Det är inte min avsikt att dessa ord ska uttalas så som de skrivs. Tvärtom får skådespelaren gärna sträva mot största möjliga talspråkighet, så att texten i så stor utsträckning som möjligt blir lätt och ledig. Det gäller även ord som "huvudet" och "sådana", som gärna får uttalas "huvet" och "såna".
2. På några ställen bör texten anpassas efter antalet åskådare. Dessa ställen är markerade med fotnot. I den långa passage som beskriver vattenmolekylens väg från Sydpolen till glaset är det viktigt att samtliga åskådare får en roll i dramat. Antalet lupiner kan alltså utökas efter behov, liksom antalet brev. Är det en mycket liten publik kan åskådare få fler än en roll.
3. Föreställningen är tänkt för en publik på omkring 50 personer. Om glaset är små, förslagsvis stora snapsglas eller små likörglas om ca 30 ml, så räcker det med 1,5 liter vatten i kannan.
4. När berättaren på slutet går runt med brickan så att alla får sina glas kan hon gärna lämna den skrivna texten och småprata fritt med publiken. Exempelvis säga "varsågod" eller ge en komplimang till någon som väljer ut ett extra fint glas, etc.
5. Skådespelaren avslutar föreställningen ute i publiken. Min tanke är att vattendrickandet gärna får fortsätta ett tag efter föreställningens slut, med påfyllning, frågor eller bara trevligt småprat.
6. På sidan 4 beskrivs vattenmolekylens storlek. Berättaren säger att om fingertoppen vore den undre halvan av jordklotet så skulle vattenmolekylen vara stor som huvudet på en liten snögubbe. En vattenmolekyl har diametern 0,000 000 000 28 meter. Om fingertoppen förenklat beskriver en halvcirkel med längden 25 millimeter, det vill säga 0,025 meter, så skulle det få plats 89 285 714 vattenmolekyler längs fingertoppens halvcirkel. Om jordklotets sträckning från ekvatorn ner till Sydpolen och upp till ekvatorn på motstående sida delas upp i 89 285 714 delsträckor, så blir varje delsträcka ungefär 0,22 meter, det vill säga ungefär 2 decimeter. Vilket kan motsvara huvudets diameter på en liten snögubbe. Om vattendroppen har en ursprunglig diameter på 5 mm så behövs det 24 delningar för att komma ner till vattenmolekylens diameter. Så många delningar behöver givetvis inte ske på teaterscenen, där vi måste tillåta oss vissa förenklingar.
7. På sidan 5 säger berättaren att solen inte fanns när vattenmolekylen bildades. Det finns olika hypoteser kring när vattnet i vårt solsystem bildades. En hypotes anger att 30 till 50 procent av vattnet bildades redan före solens tillblivelse. Det är utifrån denna hypotes som jag har valt att förlägga vattennallens födelse till tiden före solen.
8. På sidan 5 säger berättaren att väteatomer ("nalleöron") blev till "i början, när hela världen höll på att bli till." De nuvarande väteatomernas kärnor och elektroner bildades alldeles efter Big Bang. Det tog dock ytterligare ca 380 000 år innan elektronerna band sig till enskilda kärnor, så att neutrala atomer bildades. 380 000 år kan låta som en lång tid, men om vi översätter universums ålder på 13,8 miljarder år till 13,8 timmar, så bildades (neutrala) väteatomer efter ca 1,4 sekunder. Därav beskrivningen "i början". Väte är universums vanligaste grundämne och beräknas svara för 75 procent av dess kända massa (den okända så kallade mörka materien svarar dock för en ännu större andel).
9. Berättaren säger på sid 5 att syreatomer ("nallehuvuden") föddes inne i stjärnor. De flesta ämnen som är tyngre än väte, helium och litium härstammar från gamla stjärnor. Deras stora massa skapade med tiden ett gravitationstryck som fick lättare atomer att pressas ihop till allt tyngre. När stora stjärnor slutligen exploderade spreds dessa tyngre ämnen ut i rymden.
10. På sidan 6 säger berättaren att vattennallar trillade ner på jorden och bildade havet. Hur vatten slutligen hamnade på jorden är omtvistat. En hypotes är att vattnet fanns i de rymdklumpar som bildade jorden och att det därför funnits med ända från jordens födelse (inte att förväxla med själva vattenmolekylernas födelse som fortfarande skedde ute i rymden innan rymdklumparna bildade vår jord). En annan teori, den som förenklat återspeglas i pjäsen, säger att jorden fick sitt nuvarande vatten genom bombardemang av kometer och asteroider som innehöll is. Det är också möjligt att kombinera de båda teorierna så att de tillsammans förklarar vattnets förekomst på jorden. En kort och bra sammanfattning av vattnets historia finns på Smithsonian's hemsida: <http://www.smithsonianmag.com/science-nature/how-did-water-come-to-earth-72037248/>

11. På sidan 8 säger berättaren att vattennallen virvlade runt i urhavet i "mer än tusen gånger tusen år". Den tidsrymd som på detta förenklade vis sammanfattas är i själva verket omkring 4 miljarder år. Det första urhavet på jorden bildades för ca 4,4 miljarder år sedan. De första broskfiskarna dök upp för drygt 400 miljoner år sedan.
12. Berättelsen om Tick som börjar på sidan 8 och slutar överst på sidan 12 är en mycket fri och förenklad återspeglning av den process som ledde till att vissa fiskar utvecklades till landlevande djur. Namnet Tick är inspirerat av Tiktaalik, en art som levde för ca 375 miljoner år sedan och som representerar en länk mellan fiskar och landlevande fyrfotadjur. Min Tick är dock fortfarande helt och hållet en fisk och alltså tänkt att ligga längre tillbaka i tiden.
13. Innan nallen hamnar i snöflingan på sidan 9 säger berättaren "Sedan gick tiden". Även här handlar det om en sammandragning av en enorm tidsperiod. Nallen lämnar Ticks öga för över 400 miljoner år sedan och virvlar in i molnet över Sydpolen för kanske 2 miljoner år sedan. Den hittills äldsta iskärna som borrats upp på Antarktis är 2,7 miljoner år.
14. På sidan 15 berättas att vattennallen följer med ett brev från Frankrike till Danmark. Papper är ett så kallat hygroskopiskt material, dvs ett material som kan ta upp vatten från sin omgivning. Allt vanligt papper innehåller en viss andel vatten. Även i ett mycket torrt papperskuvert finns det många miljarder vattenmolekyler.
15. På sidan 16 säger berättaren att "nästan" allt vatten föddes i rymden. En liten del av det vatten som finns på jorden har även sitt ursprung här. Vissa bakterier kan exempelvis tillverka vatten.